

Hazai mentett vadon élő állatok állategészségügyi problémái

- Milyen egészségügyi problémákkal kerülnek be?
- Mi a tennivaló velük?
- S főképp ,először is, mi a célunk ezekkel az állatokkal?
- CÉLOK
- 1.A természetbe visszaengedhető olyan állat, amely legalább egy sikeres szaporodási ciklust teljesíteni tud.
- 2.Egyéb, pl fokozottan védett, nem elengedhető,
- Szaporításra, vagy bemutatásra, ha elhelyezhető
- 3.Természet szerető polgárok (akik behozzák és persze mindenki más is) lássák történik valami ezekkel az állatokkal.

- MILYEN EGÉSZSÉGÜGYI PROBLÉMÁKKAL KERÜLNEK BE

(7 nagyobb csoportba besorolva)

- I. ÁLLATOK „ROSSZKOR ROSSZ HELYEN” Ide tartoznak akiket nem is kellett volna behozni (pl.őzgidák, rigófélék fiókái nem zavart területről).
- Akiknél indokolt. Fióka veszélyes helyen (pl.fülesbagoly forgalmas úton, gyárudvaron)
- Beépített környezetbe bekeveredők: vöcsök, gémfélék, vagy pl. erdei szalonka, földre került sarlósfecske.
- Ebbe a csoportba soroltak nem feltétlenül energiahányos ,vagy kihűlt. Megfelelő időpontig tartás és megfelelő helyen elengedés.

- II.BEKERÜLT ÁLLATOK ENERGIAHIÁNYOS ÉS (VAGY) KIHÚLT ÁLLAPOTBAN.
- Jellemző pl hideg télen: gémfélék (bölömbika), baglyok énekesek

Vízbe esett állatok (még vizes élőhelyen élők is ,pl.barna rétihéja)

Ténylegesen magukra maradt fiatal állatok.

Ezen csoportnál átmenet lehet a fertőző betegségekkel terhelték felé,pl. tüdőgyulladás (idén nyáron kék vércsék)

Energia és folyadékpótlás, meleg hely, esetleges gyógyszeres kezelés. Jól megválasztott elengedés.

I.+II. „viszonylagos” sikeresség, e két csoportba tartozók javítják a statisztikánkat.

- Az ezt követő 5 fő csoport gyógyulási aránya már jóval rosszabb. Vadállatok mentési eredményessége ezeknél messze alatta marad a hasonló problémákkal küzdő házi állatokhoz képest.
- III. ANYAGCSERE MEGBETEGEDÉSEK
- Viszonylag ritka ,de előfordult már, főleg hiányos tápláltságú fiatalok. PI angolkór vagy perosis (kerecsen fióka)
- Felnőtt esetenkénti feltételezett osteomalacia.

- IV. MÉRGEZÉSÁIEK (TOXICOSIS)
- Szervetlen és szerves eredetűek.
- Szerevetlen eredetűek. Országosan hatalmas probléma, térségünkben valamivel kisebb. Sok esetben csak feltételezés vele kapcsolatban (nagyon drága a labor), sok eset tüneti kezelésre javul.
- Gyakoribb, speciális eset.
- 1.Karbofurán ragadozóknál, fontos a gyors beavatkozás (Atropin és tüneti kezelés)
- 2.Rágcsálóirtószer pl. baglyoknál gradációs években közvetett mérgezés.
- ,

- Szerves eredetűek. Tavi bénulás-Botulizmus.
- Nemcsak halastavak (pl.homokbánya), biz. években akár 5 hónapon is át.
- A mérreg kiürüléséig táplálni a madarat (szondázás). Sok egyed kerülhet be.
- Egy egyed is munkaigényes, előfordul gyógyulási szakban is elhullás.
- Összességében váltakozó siker vagy kudarc.

- V. VÍRUSOS, BAKTÉRIUMOS FERTŐZŐ BETEGSÉGEK ÉS PARAZITÁS BÁNTALMAK
- Sokféle kórokozó és betegség tartozik ide.
- Sok a fakultatív kórokozó.
- Pontos diagnózis sokszor nincs.(nincs sem idő, sem pénz laborra)
- Fertőző betegséget is sokszor csak a tünetek után valószínűsítjük.
- Tüneti kezelés. Gyógyszerek közül sok nincs törzskönyvezve az adott fajra („merészesség”).

- Néhány jellegzetesebb betegség.
- 1. Paramyxovírus, ragadozó madarak (héja, baglyok).
- 2. Emlősök (hús- és növényevők) veszélyesség. Sajnos gyakorlati és nem elméleti kérdés.
- 3. Chlamydiophyla. Sok madárfajnál (légző és emésztő szervi), sok tünetmentes hordozó. Ez is zoonózis.
- 4. Flaviviridae (nyugat-nílusi enceph., Usutu vírus). Zoonózisok. Ha nem nézzük- „nincs”, de valószínűleg van. Együttélésre kell készülnünk velük.
- 5. Madárinfluenza. Helyzet hasonló, de itt szigorú állategészségügyi jogszabályok.

- Parazitózisok.
- Önmagukban ritkán okoznak súlyosabb kórképet. Kivétel :pl.emlősök rühösség.
- Általában „faktorbetegségek” , pl sok tolltetű madáron, nem okozója, hanem jelzője a madár rossz állapotának.
- Sok állat egy helyen ,jelentőségük ilyenkor nő (pl. fiatal madár, emlős, coccidiosisok)

- VI.ÁRAMÜTÉS- madarak
- Jelentősége miatt kiemelendő a sebészeti esetek közül.Nagyon ritka és enyhe esetben elengedhető.,de általában csonkolt végtagú lesz.
- Sokszor el is pusztul, még akkor is ha bekerüléskor enyhe tünetek (pl egy kicsi szárnylógatás)
- Egyetlen biztos „gyógymód” a megelőzés!

- VII.SEBÉSZETI ESETEK
- Sokféle oktanú, lefolyású és kimenetelű. Sokféle kezelési móddal.”Durva közelítéssel” a következő csoportokra oszthatók.
- 1.Átható sebesülés, csonttörés nélküli esetek.PI nekirepülés- harkályok, karvaly.

Vagy autóbaleset enyhébb formája.

Gyors beavatkozás – lehet gyors javulás, de akár nem várt elhullás is.

- 2.Lágyrész sérülések.
- Pl. szakításos sérülés. Ragadozóval (vagy fajtárssal) találkozás. Itt is eldöntendő: műtéti vagy csak gyógyszeres konzervatív kezelés. (sajnos itt is van reménytelen eset- pl.macska szájból mentett kistestű madár). Összességében ,%-an még mindig nagyobb siker mint csonttöréseknél.
- Speciális eset: fogságból mentett ragadozó madárnál talpfekély műtéti megoldása.

Fogságból mentettek, egyéb lábvégsérülések is (béklyók!)

- 3.Csonttörések
- Okozójuk sokféle: autó baleset, épületnek, vezetéknek repülés, lelövés (!), harc ragadozóval vagy fajtárssal (ritkább: csapóvas, repülő modell stb.)
- Kórjóslat. Nagyon sok múlik a részleteken.. Mikor történt, nyílt vagy fedett törés, ízületbe terjedő vagy sem, milyen az állat általános állapota, mekkora méretű az állat (kicsik rosszab kórjóslatú)
- Döntés: reménytelen (életben maradás vagy elengedhetőség).Vagy belevághatunk.

- Két alapvető kezelési mód: konzervatív vagy (és) műtéti.
- 1.Konzervatív. Csak fedett és ízületbe nem terjedő töréseknél.
- Ha altatás kockázatos, szívesebben döntünk mellette.
- Sokszor elég pl a szárny testhez rögzítése és „doboz nyugalom”. Máskor sínek (de rajtamarad-e az állaton?)

- 2.Műtéti megoldás.
 - Vadállatokon mindig kisebb esély a sikerre, mint háziállatokon.
 - Madarak velőűrszegzés, vagy fixatura externa (nyílt, romtörések!).
 - Emlősök lemezes osteoszintézis.
 - Első kérdés: kibírja-e az állat a műtétet?
 - Utána: gyógyulásig a mozgáskorlátozás biztosítható-e?
 - Milyen járulékos problémák lépnek fel?
- pl. itt is lehet öncsonkítás, vagy törött lábú gázlómadár hosszú idejű fekvése- szepszis ,táplálék visszaöklendezés- elhullás.

- Speciális ,a kórjóslatot még befolyásoló tényezők.
- Madár : légszákkal ellátott csont tört-e (felkar, comb) vagy sem. Hány és milyen csont tört, az állat életmódja szempontjából is.
Pl.sarlósfecske, nem akkora gond egy lábtörés, szemben egy gólyával. Ragadozók: szárny és láb is fontos, de egy jól működő lábbal még zsákmányolnak.
- Sokszor a műtét után több héttel derül ki elértük-e a kívánt célt? Ha nem ,akkor visszatérő kérdés: mi legyen a nem elengedhető madárral?

Köszönöm a figyelmüket !